

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Kriminalisering af chikane af offentligt ansatte, kriminalisering af menneskeudnyttelse, styrket indsats mod seksuelt krænkende materiale, skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse, anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling m.v)

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Råstoffer, Energi, Justitsområdet og Ligestilling)

Begrundelse

Lovforslaget er udarbejdet som led i regeringens og Naalakkersuisuts arbejde med at udvikle danske ansvarsområder i Grønland og på baggrund af ønsker fra Naalakkersuisut.

Lovforslaget indeholder bl.a. forslag om kriminalisering af chikane af offentligt ansatte, en selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse, styrkelse af indsatsen mod seksuelt krænkende materiale og styrkelse af beskyttelsen mod diskrimination for LGBTI-personer og personer med handicap.

Lovforslaget indeholder endvidere forslag til skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse, anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling og hjemmel til at overføre indsatte i åbne afdelinger, hvis det må anses for nødvendigt for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, eller for at undgå, at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste. Lovforslaget indeholder derudover mulighed for overførsel af indsatte i Grønland til et fængsel eller arresthus Danmark, hvis det må anses for nødvendigt for bl.a. at forebygge overgreb på medindsatte og personale.

Endelig indeholder lovforslaget visse konsekvensændringer i hhv. kriminallov og retsplejelov for Grønland som følge af, at Kriminalforsorgen i Grønland skifter navn til Kalaallit Nunaanni Parnaarussiveqarfiit, på dansk Grønlands Fængsler. Navneskiftet sker i forlængelse af, at Kriminalforsorgen har skiftet navn til Danmarks Fængsler. Naalakkersuisut har endvidere ønsket at gå bort fra betegnelsen ”anstalt” for at skabe en mere nutidig sproglig ramme og fremover anvende betegnelsen ”fængsel”.

En nærmere gennemgang af lovforslagets hovedpunkter fremgår nedenfor.

Med lovforslaget foreslås det for det første at indføre en ny bestemmelse i kriminalloven, der for personer i offentlig tjeneste eller hverv yder et særligt kriminalretligt værn mod chikane med baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Det foreslås for det andet at tydeliggøre, at deling af hverdagsbilleder m.v. af personer under 18 år i en seksualiseret sammenhæng er omfattet af kriminallovens bestemmelse om blufærdighedskrænkelser, eksempelvis deling af billeder af badende børn på en strand eller fra en gymnastikopvisning på en hjemmeside med pornografisk indhold.

Det foreslås for det tredje at udvide kriminallovens bestemmelser om seksuelt materiale med personer under 18 år, så bestemmelserne også omfatter såkaldte poseringsbilleder og -videoer, det vil sige billeder og videoer, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den pågældende tydeligt udstilles på en seksualiserende måde, f.eks. ved at være iført lingeri eller holde seksualiserende rekvisitter.

Det foreslås for det fjerde at udvide kriminallovens bestemmelser om seksuelt materiale med personer under 18 år, så fremstilling, udbredelse og besiddelse af computergenereret seksuelt materiale, herunder materiale som f.eks. er skabt ved brug af kunstig intelligens, er omfattet af bestemmelserne, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, også selv om det kan ses, at materialet er computergenereret. I dag er det et krav, at materialet fremtræder på tilnærmelsesvis samme måde som et fotografi eller lignende.

Det foreslås for det femte, at der indføres en ny selvstændig bestemmelse om menneskeudnyttelse i kriminalloven, der kriminaliserer udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold.

Det foreslås for det sjette at kriminalisere fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer uden samtykke, det vil sige såkaldt deepfake-pornografisk materiale. Det foreslås således, at kriminallovens bestemmelse om identitetsmisbrug udvides, så bestemmelsen også kommer til at omfatte fremstilling af manipuleret seksuelt materiale med virkelige personer.

Det foreslås for det syvende at styrke beskyttelsen af personer med handicap og LGBTI-personer mod diskrimination ved at indsætte begreberne handicap, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika eksplicit i kriminallovens bestemmelse om diskrimination.

Det foreslås for det ottende at indsætte en ny bestemmelse i kriminalloven, der fastsætter, hvilke nærmere momenter der i almindelighed skal indgå ved valg og udmåling af den konkrete foranstaltning som skærpende omstændigheder. Sigtet hermed er, at det i videre omfang end hidtil kommer til at fremgå af en doms præmisser, hvilke momenter der har haft betydning for foranstaltningens fastsættelse.

Det foreslås for det niende, at anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning skal ske i lukket afdeling. Det nuværende udgangspunkt om, at fuldbyrdelse af en foranstaltning med fængsel sker i åben afdeling vil ikke længere gøre sig gældende for drabsdømte henset til lovovertrædelsens grovhed. I lyset af de aktuelle kapacitetsudfordringer i Grønland, foreslås bestemmelsen imidlertid først sat i kraft på det tidspunkt, hvor de nye lukkede fængselspladser, der blev besluttet med Aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, er etableret.

Det foreslås for det tiende, at en drabsdømt, der er indsat i lukket afdeling, skal overføres til åben afdeling, når der kan tillades udgang som led i et udslusningsforløb.

Det foreslås for det ellevte at indføre hjemmel til, at indsatte i åben afdeling kan overføres til en anden åben afdeling, hvis det må anses for nødvendigt for at yde pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, eller for at undgå at den indsatte afsoner i en institution, hvor en af den indsatte nærtstående gør tjeneste.

Det foreslås for det tolvte at indføre hjemmel til overførsel af indsatte i en afdeling under Grønlands Fængsler til fængsel eller arresthus i Danmark i undtagelsestilfælde, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, eller andre særlige omstændigheder afgørende taler herfor.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Naalakkersuisut har et vedvarende ønske om, at justitsområdet er effektivt og tidssvarende og i overensstemmelse med befolkningens ønsker og retsfølelse. Naalakkersuisut har på den baggrund anmodet Justitsministeriet om at indsætte nye bestemmelser i kriminalloven, der imødekommer disse ønsker. En af disse er bestemmelsen om menneskeudnyttelse, der kriminaliserer udnyttelse af andre til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. Herudover har det været et ønske fra Naalakkersuisut at ændre udgangspunktet om, at dømte altid afsoner i en åben afdeling, uanset kriminalitetens karakter, hvorfor der indsættes en bestemmelse om, at drabsdømte skal starte afsoning i lukket afdeling.

Herudover har Naalakkersuisut anmodet om, at der indsættes bestemmelser i kriminalloven om skærpende omstændigheder ved en forbrydelse. Dette vil give domstolene mulighed for at gå ud over den normale praksis for en konkret forbrydelse, og det vil blive mere tydeligt for såvel den dømte som forurettede, hvad der har ligget til grund for dommernes vurdering i en sag. Det kan eksempelvis være en skærpende omstændighed, at man tidligere er dømt i en lignende sag, eller at der er tale om organiseret kriminalitet. Herudover kriminaliseres hadforbrydelser, så kriminalitet, der har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende også skal bedømmes strengere. Dette har også været en prioritering fra Naalakkersuisut.

Sluttelig er Naalakkersuisut tilfreds med, at indsatsen mod seksuelt krænkende materiale styrkes i takt med, at de digitale muligheder for udbredelse af sådant materiale øges mere og mere.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

Ligebehandlingsmæssige konsekvenser

Det vil have stor betydning, at hadforbrydelser bliver selvstændigt nævnt som en skærpende omstændighed, ligesom beskyttelse af LGBTI personer og personer med handicap nu bliver særligt nævnt i diskriminationsbestemmelsen.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget. Forslaget har været i høring fra den 22. december 2025 til den 19. januar 2026.

Bilag

1. Resumé

2. Udkast til Forslag til Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Kriminalisering af chikane af offentligt ansatte, kriminalisering af menneskeudnyttelse, styrket indsats mod seksuelt krænkende materiale, skærpende omstændigheder ved foranstaltningens fastsættelse, anbringelse af drabsdømte til fuldbyrdelse af en foranstaltning i lukket afdeling m.v)
3. Kommenteret høringsoversigt